

kokatolickou církví, která byla za komunismu násilně sloučena s církví pravoslavnou. V Rumunsku je vztah mezi těmito dvěma konfesemi zkalen i doposud nevyřešenou otázkou navrácení kostelů a jiného majetku po roce 1989 obnovené řeckokatolické církvi a také některými výroky nacionalistických politiků, kteří tvrdí, že se řeckokatolická církev s pravoslavnou sloučila za minulého režimu dobrovolně. V šesté kapitole autoři řeší zajímavý problém vlivu rumunské pravoslavné církve na volby a potažmo účasti jejích kněžích na kandidátkách jednotlivých stran, především pak na listině nacionalistické strany PRM. Sedmou kapitolu věnovali Turcescu a Stanová problému povolování výuky náboženství na rumunských školách, proti čemuž kladli extrémní odpor hlavně pravoslavní duchovní, ovšem v případě vyučování řeckokatolické verze. Osmá kapitola se zabývá vlivem církvi na rumunskou politiku v oblasti tvorby zákonů o manželství a o rodině. V poslední kapitole, spojené se závěrem, autoři řeší vztahy církvi k demokratizaci Rumunska a jeho vstupu do evropských struktur. Zde je zajímavé zmínit ambivalentní vztah pravoslavné církve k demokratizaci země, daný především jejím privilegovaným postavením v rumunské společnosti.

Knihy obsahuje skromné přílohy, omezené na výčet rumunským státem uznaných vyznání a na seznam funkcionářů zmíněných rumunských církvi. Ke cti knihy pak slouží přehledný poznámkový aparát, chybí ovšem souhrnný seznam literatury. Úhrnem však jde o čtivou, po odborné stránce dobře zpracovanou monografii představující důležitý příspěvek k studiu jak církevních, tak balkánských dějin.

Jan Procházka

Ivanka Survila, ***Daroha: Stoupcy – Kapenhahen – Paryž – Madryd – Atava – Mensk.*** Mensk: Radyjo Svabodnaja Europa Radyjo Svaboda, 2008, 144 s.

Dne 25. března 1918 byla vyhlášena Běloruská lidová republika, jejímiž státními orgány byly „předparlament“ – Rada BLR a „vláda“ – Lidový sekretariát. Tato republika však neměla dlouhého trvání a ani nebyla státem v pravém slova smyslu, neboť svou nezávislost deklarovala v době, kdy byla její území okupována Němci. Poté, co byla na konci roku 1918 německá vojska vytlačena Rudou armádou, byli i členové Rady BLR nuceni opustit její hlavní město Minsk a uchýlit se nejdříve do Hrodna, poté do Kaunasu a nakonec i do Prahy. Prvním předsedou Rady, někdy se taktéž užívá názvu „prezident“, byl zvolen Jazep Varonka, a zatím posledním je právě autorka výše uvedené knihy, Ivanka Survila. Přestože od vyhlášení Běloruské lidové republiky a od zvolení prvního předsedy BLR uběhlo již takřka celé jedno století, tento orgán hraje stále významnou roli v prostředí běloruské inteligence.

Název autobiografie signalizuje trnitou cestu autorky životem. Ivanka Survila se narodila ve městě Stoupcy v Bělorusku a ke konci druhé světové války společně se svými rodiči, sestrou a bratrem utekla do Kodaně. Barvitě popisuje cestu uprchlíků z Běloruska přes východní Prusko a Baltské moře až do Dánska. V Dánsku žila celá

rodina v několika uprchlických táborech a v tomto období se otci Ivonky Survily, Uladzimiru Szymanicovi, podařilo navázat kontakt s Mikolou Abramčukem, v té době již významným běloruským aktivistou, a zapojit se do činnosti běloruské emigrace. Otec se podílel na tvorbě bělorusko-dánského slovníku a překládal do běloruštiny pohádky Hanse Christiana Andersena.

Další zemí, kam se autorčina rodina uchýlila v dubnu 1948, byla Francie, kde prožila jedenáct let. Poprvé se zde autorka setkala Mikolou Abramčukem, který byl v té době již prezidentem Rady BLR. Ivonka Survila líčí svůj studentský život na Sorbonně, jak s rodinou a běloruskými přáteli každoročně slavili výročí 25. března. V Paříži se také na světovém sjezdu běloruské emigrace poprvé setkala se svým budoucím manželem, běloruským vlastencem v emigraci Jankem Survilou. V této části knihy se zabývá činností emigračního orgánu BLR. Následoval pobyt ve Španělsku, kam již odjela se svým manželem Jankou. V této etapě svého života pomáhala svému manželovi připravovat denní běloruské zpravodajství pro španělský rozhlas, které se vysílalo od roku 1958 do roku 1965.

Poslední zastávkou v životě Ivonky Survily bylo hlavní město Kanady. Do Ottawy se přestěhovala se svým mužem a dvěma dcerami v roce 1969. Podílela se na mnoha projektech spojených s její rodnou zemí. Vedla Běloruský institut vědy a kultury a předsedala také Kanadskému fondu pro oběti černobylské havárie, díky čemuž byla v neustálém kontaktu s Běloruskem. V roce 1994 byla její celoživotní práce pro Vlast oceněna jmenováním předsedkyní Rady BLR.

Díky zpovědi Ivonky Survily získá čtenář představu o činnosti vládního orgánu BLR v exilu a jeho vývoji od druhé světové války až do současnosti. Cílem autorky, jak se sama zmiňuje, bylo především nastínit život v exilu. Vzpomíná na významné ženy v jejím životě a na setkání se světoznámým běloruským spisovatelem Vasilem Bykavem v Praze. Svou knihu doplnila i úvahami o tom, proč běloruský národ nevyužil příležitosti vytvořit svobodný stát, proč není schopen vymanit se z ruského jha a proč právě Bělorusko je v současnosti poslední diktaturou v Evropě. Díky této publikaci se čtenáři dostane příležitosti seznámit se s činností běloruských vlastenců v emigraci a jejich životními osudy. Zároveň získá informace o vývoji běloruské státnosti z pohledu běloruského uprchlíka.

Martina Kratochvílová

A. Šornikov, ***VTOrženije v Rossiju. Posledstvija dlja biznesa***. Moskva: Veršina, 2008, 264 s.

Publikace přibližuje potenciální důsledky vstupu Ruské federace do Světové obchodní organizace, jež autor, právník a poradce ruské Obchodní a průmyslové komory, nehodnotí příliš kladně. Největší problém vidí v nepřipravenosti Ruska